

OPPILAAN OHJE:

1. Lue vielä malliteksti itse.
2. Määrittele alkukappaleessa, millä alueella alkuperäiskansa asui ennen 1800-luvun loppua.
3. Kuvaava sitten kansan elämää ennen eurooppalaisten tuloa Amerikkaan: elinkeino, kieli, uskonto...
4. Kerro/selosta, mitä kansalle tapahtui, kun eurooppalaiset uudisasukkaat tulivat Amerikkaan ja Yhdysvalloista tuli heidän valtionsa.
5. Kuvaava lopuksi, miten ja missä kansa elää nykyisin: alue, määrä, kieli, ongelmat...

MALLITEKSTI:

Lakotat

Lakotat elivät aluksi tasangoilla. He tulivat pohjoisesta, nykyisen Kanadan alueelta satoja vuosia sitten biisonien perässä nykyisen USA:n tasangoille. Lakota-kansa asui nykyisen Minnesotan ja Iowan osavaltioiden alueella, mutta lakotat laajensivat aluettaan etelään ja länteen. He kävivät 1700-luvulla heimosotia muiden alkuperäiskansojen kanssa. Lopulta lakotoista tuli hyvin vahva kansa.

Lakotoiden tärkein elinkeino oli metsästys. Miehet metsästäivät ja naiset tekivät muita töitä. Lakotat saivat biisoneista melkein kaiken, mitä tarvitsivat. Liha syötiin, nahasta tehtiin teltoja, vaatteita, kenkiä. Lakotat kävivät myös kauppaa muiden alkuperäiskansojen kanssa. Biisonin nahkaa voitiin vaihtaa papuihin, maissiin ja tupakkaan. Käsitöitä, koristeita, nahkaisia kenkiä voitiin vaihtaa rannikon asukkaiden kanssa kalaöljyyn. Lakotoilla oli oma kieli. Uskonto oli mukana arkipäivässä. Suurelta Hengeltä rukoiltiin terveyttä ja hyvää elämää.

Eurooppalaiset toivat Amerikkaan 1700- ja 1800-luvulla mukanaan tauteja, joihin alkuperäiskansoilla ei ollut vastustuskykyä. Monet Lakota-kansan jäsenistä kuolivat näihin tauteihin. Pahin taudista oli isorokko. Itsenäinen Yhdysvallat (vuodesta 1776) laajensi aluettaan, maanviljelijät ottivat alkuperäiskansojen maita itselleen ja tasangoilla elävien alkuperäiskansojen elämä muuttui vaikeaksi. Monet heistä, myös lakotat, kävivät sotia uudisasukkaita vastaan. Sodat voitti Yhdysvaltojen armeija, koska se oli suuri ja sillä oli aseita. Uudet asukkaat hävittivät biisonit 1800-luvun lopulla. Silloin loppui tasankokansojen elinkeino. Lakotat olivat niitä, jotka taistelivat loppuun asti. 1876 Yhdysvaltain armeija löi heidät Wounded Kneen taistelussa, joka oli hyvin raaka. Wounded Kneen taistelusta on kirjoitettu paljon ja siitä on tehty elokuva.

Kuten muutkin tasankojen alkuperäiskansat, lakotat pakotettiin reservaattiin, tietylle alueelle, ja heidän elämänsä muuttui täysin. Reservaatissa he yrittivät säilyttää omia tapojaan, mutta se oli vaikeaa. Elinkeinojen puuttuminen, köyhyys ja alkoholin väärinkäyttö olivat suuria ongelmia. Lakota-heimon oma kieli katosi.

Nykyisin Yhdysvalloissa arvostetaan enemmän kuin aikaisemmin alkuperäiskansojen vanhaa kulttuuria. Virallisesti on tunnustettu, miten väärin Amerikan uudet asukkaat kohtelivat alkuperäisiä asukkaita. Nyt Lakotoja on Yhdysvalloissa noin 90 000. Lakotojen reservaatti on suurimmaksi osaksi Etelä- ja Pohjois-Dakotan osavaltion alueella. Köyhyys ja alkoholin väärinkäyttö ovat vieläkin ongelmia, mutta reservaateissa tapahtuu paljon myönteisiä asioita. Lakotojen omaa kieltä opetetaan reservaatin kouluissa. Monia vanhoja perinteitä on otettu käyttöön. Lakotat ovat julistautuneet itsenäiseksi valtioksi, mutta he eivät halua erota Yhdysvalloista, vaan määrätä itse omasta tavastaan elää.